

Sokszínű szöttek, arany és sötét szálakkal

Balogh
Éva

Lezajlott-e a paradigmaváltás a női lelkészség körül?

Amikor a főszerkesztő megkeresett a feladattal, hogy írjak a női lelkészségről, az első reakcióm az volt, hogy nem hagyományos tanulmányt, inkább valami szubjektív szemszögből készült írást szeretnék. Nagyon hamar adódott az ötlet, hogy ne csak a magam, hanem mások gondolatait is osszam meg az olvasókkal. Az alábbi bekezdésekben olyan nők, lelkész kollégák szólalnak meg, akik vállalkoztak a saját történetük közreadására. A magam meséje is egyike az itt sorakozóknak. Neveket, konkrét adatokat pusztán azért nem közlünk, hogy ne vonja el semmi a figyelmet a mintázat tanulmányozásáról.

Mert ami a beszélgetések nyomán született, azt legszívesebben egy szöttekhez hasonlítanám. A szövek türelmet, kitartást, tervszerűséget, adott esetben feladatnak alárendeltséget, alázatot igénylő munka. Hagyományosan női tevékenységnek tartjuk, bár az égvilágon semmi nem zárja ki, hogy adódó alkalommal egy férfi is leüljön dolgozni a szövezők mellé.

A felvetőszálakat a kezdetekre, a lelkesi elhívásra, a pályával kapcsolatos örömekre és nehézségekre, a jövőbeli tervekre irányuló kérdések adják.

A mintázat, az ismétlődő motívumok kibogozása – az olvasó dolga.

„Egy kicsi, tradicionális evangélikus faluban nőttem fel. Már egészen korán sok-sok kérdéssel ostromoltam a lelkészetet, aki aztán – amikor elértem a megfelelő kort – beajánlott a közeli nagyváros evangélikus ifjébe. Velük együtt kezdtem el ifjúsági táborokba járni. Az egyik évben megjelent egy fiatal segédlelkész. Az ő személyisége nagyon magával ragadott. Más volt, mint amit a többi lelkész képviselt – de ez nyilván a korkülönbségből is adódott. Akkor ébredtem rá, hogy az istenkérdés nem egy leporolni való, régi dolog, hanem egy nagyon élő, a hétköznapi életbe integrálható valami. Talán tizenhat-tizenhét éves lehettem, amikor a falunk melletti tiszta volt egy szalonnasütéses buli a környékbeli fiatalokkal. Együtt mentünk haza egy fiúval, és Istenről beszélgettünk. Egyszer csak megálltunk az úton, és belém hasított a gondolat, hogy lelkésznek kell lennem. Ami miatt lelkész lettem, az az Isten iránti hála.

Eddigi lelkesi pályafutásom alatt voltam nagy városban, kis városban és faluban is. Mindig mindenhol beleütköztem abba, amit a tradicionális kereszténység hoz magával. Az a tapasztalatom, hogy ilyen körökben nagyon nehezen fogadják el, ha valaki lelkész. Nem is azt, amikor vasárnap igen szépen prédikál a templomban, jól kijön a gyerekekkel, látogatja az időseket, hanem amikor valamiben döntést kell hozni, amikor valamiben véleménykülönbség van. Az ilyen helyzetekből többnyire nehézségeim adódtak.

Ami viszont számomra öröm, az az újonnan érkezőkkel, bejövőkkel való kapcsolat. Ahol a beszélgetésben nincsenek beidegződött elvárások, szokások, de megvan a partneri viszony. Hálásak, hogy választ kapnak a kérdé-

seikre, hogy lehet együtt gondolkodni, hogy a lelkész elmegy hozzájuk, nyitott. Az újonnan egyházhoz kapcsolódók körében lehetőséget érzek egy valódi közösségépítésre.

Ha most kezdeném újra, annyit tennék másként, hogy jobban kiállnék magamért.

Egészen egyszerűen szeretném jól érezni magam a bőrömben lelkészként. Ez most nincs mindig így. Amikor felveszem a Luther-kabátot, ez a fekete batman-ruha olyan nekem, mintha lezárna. Mintha minden szelepet, csapot elzárna bennem. Civilben sokkal inkább tudok önmagam lenni – és ezáltal lelkész is lenni.”

„Már felnőttként kaptam ez elhívást, hogy lelkész legyek. Világi pályán dolgoztam, jó egzisztenciális lehetőségeim voltak, státuszom, lakásom volt – de nagyon kerestem az élet értelmét.

Valami olyasmit, ami túl van az anyagi világ síkján. Akkor kezdtem olvasni a Szentírást. János evangéliumához érve azt éltem meg, mintha Jézus bennem szólna hozzám. Akkor ismertem fel, hogy az ő útján járva élhetek értékes életet.

A városomban volt egy klub, ahol különböző előadásokat tartottak. Egyik alkalommal egy református lelkész és a segédlelkésze, egy fiatal nő volt a meghívott. Nem is az hatott meg, amiről beszéltek, hanem annak a belső szabadságnak, örömnak a kisugárzása, amit láttam rajtuk. Azt mondtam magamnak: én is szeretném ezt. Ezután jelentkeztem a teológiára.

Azt mondhatom, hogy a lelkészi munkának majd’ minden része örömet tud jelenteni a számomra. A hitoktatás is örömet jelent, ha nem kell túl sok hittanórát tartanom. A legnagyobb örömet mégis a lelkigondozás okozza. Mikor egy személyes beszélgetés során képes vagyok teljes figyelemmel jelen lenni a másik ember számára, és együtt keressük a válaszokat. Fontos része a munkámnak a szenvedők, rászorulók között való jelenlét, akiknek megpróbálok személyes segítséget is nyújtani.

Nőként nehézséget okozott, hogy hétvégén egyszerre kellett törődni a családdal és egyben készülni az egyik legfontosabb lelkészi feladatra is. Ez időnként feszültséget okozott a családban, de nekem toleráns, segítőkész párom van, nélküle nem tudtam volna ezt megoldani.

Jó pár évtizeddel ezelőtt szerintem nehezebb volt nőként jelen lenni ezen a pályán. Most a társadalomban is több szerepet kapnak a nők, így az egyházban is. A gyülekezetek is és a társadalom egésze is elfogadóbb lett ezen a téren. Azért időnként még mindig szembesülök azzal, hogy vannak, akiknek problémát jelent egy női igehirdető, vezető a gyülekezetben. Nekem is belső konfliktust jelentett, hogy a gyülekezet élén felújításokat, különböző feladatokat kellett levezényelni akár nálam idősebb férfiak között. Nem mondanám, hogy ezt könnyen meg lehet oldani, de mindig lehet jól sáfárkodni az adottságainkkal, képességeinkkel.

Szerintem változtatnunk kellene az istentiszteleteink stílusán. Legyen olyan, ahol kommunikálni, beszélgetni lehet egymással. Szívesebben használnék egy kötetlenebb liturgiát, új énekeket, amelyek jobban kifejezik a mai kor emberének érzéseit. Szeretném, ha a gyülekezet igazi értelemben vett közösség, egyfajta család lenne. Szívesen lépnék ki a társadalom peremén élők, a »kiselejtettek«, a nehéz sorsúak közé.”

„Tizenéves koromban volt előttem egy jó lelkészi példa, egy fiatal lelkész házaspár. A személyiségük is vonzó volt, és az is, ahogyan a feladataikat végezték. Otthonra leltem abban a gyülekezetben. Akkoriban egy nagyon jó ifiközösség működött ott, tényleg olyanra lett a gyülekezet, mintha a családom lenne. Tizennyolc évesen ez jelentette a motivációt a lelkészséghez. Azt mondtam magamnak, hogy segíteni szeretnék az embereken.

Aztán az ember korosodik, és rájön, hogy nem lehet mindenkin segíteni. A lelkészi hivatás legnagyobb előnyének azt látom, hogy annyira színes és változatos. Odarohannak hozzám a gyerekek az iskola folyosóján, és szeretettel üdvözölnek. Vagy kapok egy visszajelzést valakitől, akinek nagyon sokat jelentett egy velem való beszélgetés. Az örömeiket a személyes kapcsolatok és beszélgetések adják. Nagyon fontosak számomra az emberek, akik becsatlakoznak a gyülekezetbe. Az új arcok, de a régiek is. Amikor egy közösség megmozdul, és tesz valamit. Fontos az, hogy lássam, eredményes-e a munkám. Nekem nem az a fontos, hogy hány ember ül a templomban, hanem ezek az apró visszajelzések.

A lassan húszéves lelkészi pályámat amiatt aggódtam végig, hogy alkalmas vagyok-e erre a pályára. Nagy terhet jelent, hogy ebben hogyan és mikor nyugodhat meg az ember lelke.

Ami a lelkészi pálya előnye, az egyben a hátránya is: abszolút nem mérhető az eredmények. Nem biztos, hogy az az eredmény, hogy negyven helyett hatvanan jönnek a hittantáborba, vagy tizenöt fő helyett huszonötön jönnek az istentiszteletre, mert azt soha nem tudhatjuk, hogy az újonnan érkezőkben milyen változások vannak. Tépelődéseim között sokszor mondom a Jóistennek: Uram, ha nem vagyok elég jó erre a feladatra, akkor mutass más! Átadom én a helyet a jobbaknak, alkalmasabbaknak! De nem látok soha más utat.

Erről azért nincs kivel beszélni. Mert azok a lelkész kollégák, akik könnyedén veszik a dolgokat, nem is értik, hogy én miért problémázok ennyit. Aki meg hasonló cipőben van, az talán nem is akar ezzel szembesülni. Azt hiszem, a férfiak általában lazábban fogják ezt föl.

A jövőben szeretnék visszatérni kicsit a teológiához, többet olvasni, hogy a magam számára is meg tudjam fogalmazni, hogy miben hiszek.

Szeretnék jobban odafigyelni a személyes kapcsolatokra a lelkipásztorkodás során.”

„A lelkésszé válásom a megtérésem történetéhez tartozik. Lelkész családból szárazom, de 17 évesen érkezett el az idő a személyes döntéshez egy könyv elolvasása kapcsán. Tudatosá vált bennem, hogy Isten Jézusban megbocsátott nekem és ezért nekem dolgom és feladatom van a világban. A könyv végén volt egy ima, amelyet nagyon a sajátomnak éreztem, miután elolvastam. Ez abban erősített meg, hogy ne a pedagógusi, hanem a lelkészi pályát válasszam. Akkora örömmel töltött ez el, hogy mindenképpen tovább akartam adni.

A tanárság azért megmaradt, mert a gyerekmunka a kedvencem, legjobban az ovis és az alsós hittanok, de a nagyobb korosztály is közel áll hozzám. amikor csillogó szemmel néznek, és még nem kérdőjeleznek meg semmit. Szeretek öregekkel is foglalkozni, látogatni.

Nehéz, amikor olyanokkal találkozom, akiken nem tudok segíteni. Széteső családok, haldoklók, nagybetegek. Ilyenkor megkérdezem magamtól: mim van, amit tudok adni? Könnyű nekem egészségesen odaülni és azt mondani, hogy bízzál Istenben, és minden megoldódik.

A női lelkészséghez való hozzáállás mindenképpen változott az elmúlt évek alatt. Nem biztos, hogy egyházi szempontból. Például miért nem kapunk a gyerekek után egyetlen év kedvezményt sem? Akik nem tradícióból járnak templomba, azok számára a női lelkészek elfogadottabbak.

A terveim közt szerepel egy mentálhigiénés képzés elvégzése, de jelenleg a család mellett ezt még nem tudom megtenni.”

„A teológiára jelentkezés egy régóta érlelődő intellektuális-teológiai érdeklődés eredménye volt számomra, a gyakorlat pedig meghozta a különböző lelkészi szolgálati területek szeretetét.

Isten általános és konkrét helyzetekben megmutatkozó vezetésének és igazságainak a kutatása-tanulmányozása, e felismerések mások felé tolmácsolása szép és vonzó kihívásként és küldetesként »nehezedett«
rám.

A lelkészség sokszínűsége, a látogatásoktól a kazuális szolgálatokon át a prédikációs készülékekig érdekesség, izgalmassá, változatosá teszik az életemet.

A személyes beszélgetések során kialakuló kötődések, barátságok gazdagítanak. Jó érzés látni a tekintetekben, ha valóban tudtam segíteni, és pozitív irányba változik valakinek az élete.

A munkatársi közösségünk összetartása, közös célokért való erőfeszítése, a fesztelen, őszinte és mindig jóindulatú közös problémamegoldások nagyszerűek.

Nagyon élvezem a hittanórák fesztelenné, viccessé-bolondossá-röhögössé, kimondottan vidám hangulatúvá varázsolását. Az ifúság egyben tartását és bővítését komoly kihívásnak tartom.

Vonzó férfiak esetében, különösen, ha ez a vonzalom láthatóan kölcsönös, komoly feladat a meglévő szimpátiát úgy alakítani, hogy ne lefojtó, hanem abból jót kihozó kapcsolatok szülessenek.

A váratlan helyzetek stressze, az utolsó pillanatra maradó, nagy sietségben végzett munkák kiborítanak, lehangolnak, teljesen legyengítenek. Az így szerzett ideggyöngöseséget és feszültséget aztán persze hazaviszem... ami senkinek sem jó. Bölcs előrelátással próbálom mostanában kivédeni, hogy ebből minél kevesebb legyen.

Szeretném, ha boldog és elégedett lennék a munkáim elvégzése során a jövőben, és közben a magánéletem is boldog maradjon.”

„Hívó, vallásos családban nevelkedtem, az indítás akár innen is természetes lehetett volna, de persze kellett hozzá személyes vezetés is.

Az érettségi után egy évig egy evangélikus szeretetintézményben dolgoztam. Az ottani evangélikus közeg adta meg a végső lökést a teológiára jelentkezéshez, amit azóta sem bántam meg. Volt egy időszak, amikor kicsit eltávolodtam a hitélettől, de azért ez viszonylag egyenes út volt.

A lelkészi feladatok közül a temetések állnak hozzám legközelebb. Ez talán ritka, de mivel én egy gyászoló családban nőttem föl, tudtam mit kezdeni ezzel a témával. Láttam, hogy a hívő ember hogyan dolgozza fel a gyászát, így nekem van mit mondani a temetésen.

Ebben a hivatásom gyökere is benne van, hogy láttam a hívő ember gyászát. Minden közel van hozzám, ami személyes, lelkigondozós, beszélgetős, akár egy esküvőre való felkészítés is – de leginkább a temetés. A kamaszokkal viszont megkínlódom a hittanórán, hogy hogyan kössem le a figyelmüket. Az idővel nehezen tudok gazdálkodni,

a határidők tartása is kihívás. Mivel nincs meg az a hagyományos nyolcórás munkaidő, ami az embert kívülről fegyelmezné, nehezebb összehangolni a gyülekezeti és az életből, családból jövő feladatokat.

Harminc évvel ezelőtt, amikor megszereztem a lelkészvizsgát, nem választottak meg abban a gyülekezetben, ahol akkor segédlelkészként szolgáltam. Huszonöt évvel később visszahívtak.

Azt hiszem, általánosan elfogadottabbá vált a női lelkészség megítélése. Egyre inkább tudják értékelni a lelkész jó hozzáállását, még akkor is, ha az nő. A világban talán még könnyebben elfogadták ezt. Mondjuk, én olyan közegben vagyok, ahol sok nő van: a polgármester, a jegyző, az orvosok, a művelődési ház vezetője, de még a protestáns papok is. Nem érzékelek semmiféle ellenállást, valahogy természetesen veszik, hogy nők töltik be ezeket a posztokat.

A mostani gyülekezetemben négy éve élek, és a helyemen érzem magam. Teljesen betölti a gondolataimat, hogy itt helyt álljak abban a sokféle munkában, ami adódik. Ha ebben – az egyébként nem nagy – gyülekezetben az alapvetően elvárható feladatokat jó lelkiismerettel meg tudom csinálni, akkor ennél többet nem tervezek.”

* * *

„Szinte a gyülekezetbe születtem. Azt szoktam mondani, hogy hároméves koromban letettek a gyülekezeti iroda előtt, aztán ott maradtam.

Egész kicsi koromtól elemi vágyként élt bennem, hogy másokon akarok segíteni. Ez a világ legtermészetesebb dolga volt. Reggelenként körbejártam a néniket, elmentem bevásárolni, utána mentem csak iskolába. Nagymamám példája nagyon erős volt számomra. Tizenkét éves korától kezdve 53 évig dolgozott a dohánygyárban. Felnevelt két gyereket, középvezető volt, hihetetlen energiával, de nem engedték továbbtanulni. Veszedelmesen erős, okos asszony volt, aki mindent kibírt. Amikor meghalt, tizennégy éves voltam, és úgy éreztem, mindent elveszítettem. Hogyan tovább? – kérdeztem magamtól a temető kapujában.

Sokáig orvos szerettem volna lenni, egy fóti kántorképző tanfolyam után döntöttem el, hogy lelkész leszek. Nem volt olyan egyszerű, mert épp akkor olyan hírek jöttek, hogy lányokat nem vesznek fel a teológiára. Végül hét fiú mellett ketten voltunk lányok az első évfolyamban, igaz, a másik lány nem evangélikus felekezeti volt. A családom nem örült a döntésemnek, nem támogatták a tanulmányaimat, tehát el kellett tartanom magamat.

A női lelkészség megítélése szerintem sokat változott az elmúlt évtizedekben. Kezdetben abszolút másodrangú polgárnak éreztem magam az egyházban. Már a teológián is világos volt, hogy a jó papi családból származó fiúk sokkal nagyobb előnyt élveztek.

Az első időszak rendkívül nehéz volt. Nyolc évig voltam segédlelkész. Aztán másodlelkész, helyettes parókus, parókus, igazgató lelkész, majd esperes. Háromfordulós választás után választottak meg. Ketten voltunk nők esperesek, ebben a kerületben én voltam az első.

Ennek a nagy gyülekezetnek a történetében összesen két nő volt parókus lelkész.

Néha igazán keservesen meg kellett küzdeni, de ez nem a jövedelem területén jelentkezett.

Itt azért még érvényben van egyfajta konzervatív szemlélet. A nők által végzett lelkészi munka mára teljesen elfogadott, például a temetések esetében. A folyamatos jelenlétem, szívósságom talán segítség lehet az utánam jövő női generációknak. Talán járhatóbb úton folytathatják...

Mindig boldoggá tett, ha bárkinek bármivel segíthettem. A nyolcvanas évektől kezdve kéthavonta jártam Erdélybe. Vittem ki mindent, amit csak tudtam: gyógyszert, könyveket, Bibliákat. Kárpátaljára is jártunk. Nagy örömmel és lelkesen csináltam. Később, amikor parókus lettem, az itteni szolgálat örömeivel is más színű lett a világom. Kazuális szolgálat, istentiszteletek, bibliaórák, iskolai hittanórák. Számolgotam, hogy az elmúlt évek alatt 80-90 nyári tábor szerveztem.

Akiket évtizedek alatt megszerettem, sokan velem együtt idősödnek, korosodnak. Közülük többeket el kellett temetnem. Súlyos betegeknek kell segítenem elrendezni az életüket. Ha szociális egyházi temetés kell, hajléktalan vagy csöves vagy nagyon szegény sorban meghalt számára, akkor 90 százalékban én vagyok, aki ezeket a szolgálatokat elvégzi. Ez számomra nem snassz, inkább kitüntetés.

Ugyanakkor családi vonalon nagy-nagy frissítő az unokák megléte.

A tavalyi évben kétszer annyit kereszteltem, mint amennyit temettem.

Egykori hittanosaim, konfirmandusaim gyerekei, unokái járnak hozzám. Jönnek vissza a régi sporttársaim unokái, harminc éve nem látott emberek keresnek. Ezek igazán örömteli visszajelzések.”

„Elvált szülők gyereke vagyok. Belekerültem egy olyan gyülekezetbe, ahol a lelkész megtestesítette a hiányzó apaképet. Gyermekként azt gondoltam, ahhoz, hogy valakinek ilyen családja legyen, lelkésznek kell lennie. Tizenkét évesen eldöntöttem, hogy lelkész leszek, és akkor ilyen gyönyörű családom lesz. Később egy gyenesi konferencián megfogalmazódott bennem egy mondat, amit hangosan ki is mondtam: esküszöm, hogy lelkész leszek! Ez sokszor eszembe jutott utána, és úgy éreztem, hogy ez egy fogadalom volt a részemről.

Jóval később tudtam meg, hogy születésemkor meghalt az ikertestvérem. A hálaadás, hogy életben maradtam, megerősített ebben az elhívásban, hogy Istent szolgáljam egész életemben.

Szeretem, hogy szakmailag felkészült lelkigondozóként segíthetem, kísérhetem a hozzám fordulókat, és elvezethetem őket arra, hogy Istent találják meg erőforrásként.

Az igehirdetésre való készüléskor nagyon izgalmas, hogy mi az az ezer dolog, ami ki tud jönni egy igéből és ezt hogyan lehet lefordítani a gyülekezet aktuális helyzetére.

Mostanában a legtöbb nehézséget a sokféle téren átélt érdektelenség jelenti. Szinte nyomulni kell, hogy az emberek elhiggyék, hogy ez nekik jó. Amikor eljönnek és jól érzik magukat, mégsem köteleződének el. Anyagi szinten ugyanez a helyzet. Nem válnak könnyen a közösség elkötelezett fenntartóivá. Mint egy menedzsernek, mindig el kell adnom ezt az ügyet. Ez egyre frusztrálóbb.

Munkatársak között megtapasztaltam, hogy nőként máshogyan ítélnék meg. Gyülekezeti tagok felől ezt sosem éreztem. Talán a tradicionálisabb teológusoknak van ezzel problémájuk, akik megkérdőjelezik a női lelkészek létjogosultságát. Összességében véve egy-két rossz tapasztalaton kívül azt mondanám, mégsem ért sok negatív megkülönböztetés ezen a téren.

Sokszor elgondolkodom, hogy a kommunikációnak mekkora hatása van az életünkre egyéni és közösségi szinten is. Egyre fontosabbá válik számomra, hogy hogyan lehet megszólítani az embereket. Mi az, ami eléri őket? Szeretnék még türelmesebb, állhatatosabb lenni és egy jó kis gyülekezetet építeni. A lelkigondozás terén pedig akár a civil szférában is megtalálni a helyemet.”

„A gimnáziumi évek alatt kezdett el érdekelni a végső valóság, a transzcendens világ. Akkoriban ez egy éppen csak eltűrt téma volt. Később a »Világnézetünk alapjai« című tantárgy kapcsán került a kezembe a Biblia, amelynek olvasásakor erős személyes érintettséget éltem át. Ennek kapcsán ébredt bennem az elhatározás, hogy teológiát szeretnék tanulni.

A teológiai felvételre annak biztos tudatával mentem el, hogy úgysem fog sikerülni, hiszen hiányos a felkészültségem, de legalább a következő évben jártasabb leszek, több esélyem lesz. Csodálkozásomra mégis elsőre felvettek.

A teológiai évek alatt tapasztaltam meg először, milyen a működő keresztény közösség. Nagyszerű élmény volt, ennek hatására döntöttem el, hogy lelkész leszek. Most is azt gondolom, hogy csodálatos dolog másokkal együtt közösséget szervezni, építeni.

A nehézségeimet az adta, hogy az egyházon belül csak nagyon ritkán éreztem magam a helyemen. A falusi életforma és gondolkodás nem a sajátom, ennek ellenére több mint egy évtizedet töltöttem ilyen közegben. Későbbi városi gyülekezetünk csak egy állást tudott biztosítani, így újabb egy évtizedig fizetés nélküli egyházmegyei segédlelkész voltam, miközben egyéb tevékenységekből, majd az utolsó négy évben hitoktatásból szereztem a jövedelmeimet. A válasom után egyfajta másodrendűséget éltem meg a lelkészi karban. Úgy éreztem, jelentősen beszűkültek a lehetőségeim. Ma sem tudok szabadulni a gondolattól, hogy férfiként mindez nem lett volna ilyen drámai.

Nyolc évig voltam kórházlelkész, most pedig néhány éve intézményi lelkész vagyok. Talán már késő nagy változásokkal teli jövőt terveznem. Mindig nagyon izgalmasnak tartottam az egyház megújulásának, új útjainak keresését. Hogyan szólalhat meg érthető, korszerű nyelven az egyház, hogyan válhat otthonná, családdá a ma embere számára? Ebben szeretnék munkálkodni a pályafutásom hátralevő részében.”

* * *

„Ha visszagondolok, nem is tudom, hogyan lettem lelkész. Az a ködös sejtésem már gyerekkorom óta megvolt, hogy az én utam a segítség, támogatás. De én sokáig gyógytornásznak készültem, aztán egy főtí tanfolyam után vetődött fel bennem a lelkészi elhívás. Kockáztattam egyet: beadtam a jelentkezésemet. Felvettek, és ősszel azt éreztem, hogy a helyemen vagyok. Jó kis lelki gyógytorna.

A teológia és a spiritualitás mélysége meghatározó tapasztalattá lett számomra.

Amikor tanítok vagy kísérek valakiket, mindkettőnél ez az élmény a legerősebb, hogy mélyre tudunk menni a lényegi dolgokban.

Nehézséget jelent, hogy mi, nők egy patriarchális egyházi struktúrában vagyunk benne, és úgy érzem, nincs elég levegőnk. Ezen csak nagyon kicsi helyzetekben tudunk változtatni vagy túllépni.

Ami szintén kihívás, hogy nem nagyon beszélhetünk női szolidaritásról, összekapcsolódásról. Ez a »lelkésznlóbbi« nem nagyon működik – ha egyáltalán ilyesmiről lehet gondolkodni. Az Országos Presbitériumnak jelenleg egyetlen női tagja sincs. A nemek aránya az egyházvezetésben nem tükrözi az egyháztagság női–férfi arányszámát. A templompadokban 80 százalékban nők ülnek... A szociális vonalon és az oktatásban is főként női munkatársak vannak. A tehetetlenséget élem át azzal kapcsolatban, hogy hiányzik az erő, amivel be tudnánk lépni azokra a területekre, ahol férfiak gondolkodási mintázatai határozzak meg az ügymenetet. Talán nem bízunk magunkban, hogy az az alternatív hang vagy teológia, amit képviselünk, hatni tud vagy formáló erővel bír. Ezt a bizalmat még nem sikerült megtanulni. Van egy bátortalanság és egy félelem tényezője ennek a bizalomhiánynak. Attól félünk, hogy ezt a nem létező nőilelkész-mitoszt – amely valahol mégis nagyon erős lehet – valahogy elveszítjük. Benne van ebben a félelemben az is, hogy talán mégsem vagyunk elég jók. Hogy az, amit mi tudunk adni, mégsem az a teljes értékű dolog, amire szükség van. A gyülekezeti lelkészházaspároknál általában a férfi van elől, a nő csak ritkán több

a papnénál. Tudom, hogy ez így radikálisan hangzik. Talán azért is, mert van egy személyes történetem, ahol úgy indultam, hogy a presbitérium első mondata az volt, hogy miért nőt küldött ide a püspök. Viszem magammal ezt a történetet. A teológián erre készítem föl a női hallgatókat, és az ő útkeresésükben sokszor a saját történetemet élem át.

Őszintén beszélek nekik ezekről a nehézségekről. Nem egyfajta »szamizdat köröket« létrehozva, hanem a férfi hallgatókat is bevonva.

Női teológiákról is szoktam kurzusokat tartani. Nem gondolom, hogy nőként nagyobb kihívás nőként lelkésznek lenni, mint férfiként, ezt valahogy a rendszer sugallja inkább. Ugyanakkora kihívás, más és más színezettel. Valahogy úgy van benne a közgondolkodásban, hogy a nőnek ez nagyobb áldozatvállalást jelent. Erről a külső körülmények tehetnek. Időnként az történik, mintha a nőket egy dupla teherrel cserben hagyták volna, mert a család esetében nekik oda kell állni, és ilyenkor mintha kicsit feledésbe merülne a tény, hogy ő lelkész is egyben.

Most úgy kerülnek ki a hallgatók a teológiáról, nők és férfiak, hogy megszokják egymás közelségét, tehát együtt reflektálnak a szolgálatukra, bennük megvan ez az érzékenység. Ez inkább az egyházvezetés stratégiai gondolkodásában nem látszik. Beszédes tény, hogy hová kerülnek egyedülálló lelkésznők, jelzi, hogy a női lelkészség megítélésében van még mit tenni.

Nagyon örülnék, ha ez a lelkésznői érdekképviselet mintegy alulról jövő kezdeményezésként nagyobb hatást tudna gyakorolni az egyházi vezetésre. Ez nem egyszemélyes küzdelem, ezt együtt kell csinálni – nőkkel és férfakkal. Először az a feladat, hogy találjunk egymásra, vagy legyen egy folyamatos keresés. A fiatal lelkészkollégák ebben érzékenyíthetők. Rájuk lehet alapozni.”

Szerkesztői utószó

A címben feltett „lezajlott-e a paradigmaváltás?” kérdésre a felvillantott élettapasztalatok szemszögéből sem egyszerű egyértelmű választ adni: egyedi esetek, néhol visszatérő motívumokkal, korlátokkal, amelyeket mi magunk állítunk és tartunk fenn a lelkészeinkkel szemben. Halljuk meg az ő hangjukat is! Az egyház és az egyes gyülekezetek számára létező probléma, hogy lelkészeink – legyenek férfiak vagy nők – a visszajelzések hiánya, a döntéshelyzetben való magukra maradás, a férfi és női szerepek összemosása miatt – és főként mert egyszerre várjuk el tőlük, hogy megfeleljenek a hagyományos feladatköröknek, legyenek jó „ismerőseink” és közben mutassanak példát, legyenek előljáróink – végül valódi, baráti közeg nélkül maradnak: a paradigmaváltás talán nemcsak azért szükséges, hogy nyitottak legyünk arra, hogy a nők is képesek megfelelni szélsőséges helyzetekben és ápolni egy-egy munkakört, hanem hogy általánosságban segítsük lelkészeink missziós elhívását, a gyülekezetek ápolását és építését. Az isteni ige is azt mondja, hogy helyük van a nőknek, maradjunk hát nyitottak munkájuk iránt: *„Erő és méltóság árad róla, és nevetve néz a holnap elé. Szája bölcsességre nyílik, és nyelve szeretetre tanít.”* (Péld 31,25–26)

Balogh Éva evangélikus lelkész, keramikus, kulturális menedzser, mentálhigiénés és szervezettefejlesztő szakember, pszichodrámacsoport-vezető. Sámsonházi és egri gyülekezeti lelkészi szolgálat után kórházlelkész volt Budapesten és hitoktató az Aszódi Evangélikus Gimnáziumban. Jelenleg az MEE Országos Irodájában a Gyülekezeti és Missziói Osztály munkatársa.